

ເອກະລັກຂອງຊົນເຜົ່າ ຢູ່

2015

ຈັດພິມໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ຮ່ວມກັບ: CLICK

ສະໜັບສະໜູນໂດຍ: SDC

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Embassy of Switzerland

**Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC**

ຄໍາເຫັນ ຂອງຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

ປະເທດລາວ ເປັນປະເທດທີ່ນ້ອຍ, ເນື້ອທີ່ບໍ່ກວ້າງຂວາງແຕ່ກໍອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ວັດທະນະທຳອັນດີງາມໂດຍສະເພາະແມ່ນຫຼາກຫຼາຍສີສັນຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າ. ຊຶ່ງເປັນສິ່ງເອກອ້າງທະນົງໃຈ ຂອງປວງຊົນລາວ ແລະ ເປັນທີ່ດຶງດູດເອົານັກທ່ອງທ່ຽວໃນທົ່ວໂລກຫຼາຍລ້ານຄົນເຂົ້າມາຮຽນຮູ້ວັດທະນະທຳດັ່ງກ່າວ ໃນແຕ່ລະປີ. ດັ່ງທີ່, ທ່ານ ປະທານ ໄກສອນພົມວິຫານ, ຜູ້ນຳທີ່ເຄົາລົບຮັກຂອງປວງຊົນລາວທັງຊາດໄດ້ໃຫ້ຄຳເຫັນວ່າ: “ປະເທດລາວເຮົາມີວົງຄະນາຍາດລວມອັນປະກອບດ້ວຍຫຼາຍຊົນເຜົ່າ”. ໃນຫຼາຍຊົນເຜົ່າກໍມີຫຼາຍດ້ານທີ່ດີປຽບເໝືອນດັ່ງດອກໄມ້ນາໆພັນທີ່ພວມເບິ່ງບານໃນສວນອຸທະຍານອັນພາໃຫ້ມີຫຼາຍຮູບຫຼາຍສີສັນ ແລະ ສົ່ງກິນຫອມຫວນ.

ສະນັ້ນ, ເພື່ອເປັນການສົ່ງເສີມວັດທະນະທຳອັນດີງາມຂອງບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ກົມຊົນເຜົ່າ ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດຮ່ວມກັບ ວິສະຫະກິດ CLICK I4 Dev ໂດຍ: ສະໜັບສະໜູນຈາກສະຖານທູດ ສະວິດສະແລັ່ນ (SDC), ຈຶ່ງໄດ້ຮຽບຮຽງ ແລະ ຈັດພິມປຶ້ມກ່ຽວກັບຊົນເຜົ່າ ຍັງ ຄົ້ນໃໝ່ໂດຍແຍກຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າຢູ່ ສປປ ລາວ ໃນເມື່ອກ່ອນ. ເພື່ອເຜີຍແຜ່ໃຫ້ສັງຄົມໄດ້ເຂົ້າໃຈຮີດຄອງປະເພນີອັນເປັນເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ຍັງ ໃນ ສປປ ລາວ. ປຶ້ມນ້ອຍຫົວນີ້ແມ່ນບັນລະຍາຍກ່ຽວກັບເອກະລັກສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ຍັງ ຊຶ່ງປະກອບດ້ວຍ: ຊື່ເອີ້ນ, ການຂະຫຍາຍຕົວຂອງພົນລະເມືອງ, ການນຸ່ງຫົ່ມ, ການກິນຢູ່, ການຕັ້ງພູມລຳເນົາ ແລະ ບາງຮີດ.

ແຕ່ເນື່ອງຈາກ, ການຮຽບຮຽງເນື້ອໃນຄັ້ງນີ້ແມ່ນບົນພື້ນຖານຂໍ້ມູນທີ່ມີແລ້ວ, ສະນັ້ນ, ຈຶ່ງມີຂໍ້ຈຳກັດ, ຄວາມຊັດເຈນ, ຄວາມອຸດົມສົມບູນດ້ານຂໍ້ມູນພໍສົມຄວນ, ຢ່າງໃດກໍຕາມ, ຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າປຶ້ມດັ່ງກ່າວຈະເປັນປະໂຫຍດໃຫ້ແກ່ສັງຄົມໃນການເຂົ້າໃຈໄດ້ເອກະລັກອັນສະເພາະຂອງຊົນເຜົ່າ ຍັງ ໃນ ສປປ ລາວ ບໍ່ຫຼາຍກໍໜ້ອຍ ແລະ ຈະເປັນພື້ນຖານຕື່ມກ່ຽວກັບການຄົ້ນຄວ້າຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ ແລະ ນຳເອົາຂໍ້ມູນໃໝ່ມາປັບປຸງໃຫ້ມີເນື້ອໃນອຸດົມສົມບູນເພີ່ມຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ

ທ່ານສາມາດດາວໂຫຼດເອົາເນື້ອໃນປຶ້ມ ດັ່ງກ່າວໄດ້ທີ່ເວັບໄຊ :

www.doe-lfnc.org ຫຼື ຕິດຕໍ່ຂໍ້ມູນເພີ່ມເຕີມມາຍັງ ກົມຊົນເຜົ່າ

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ

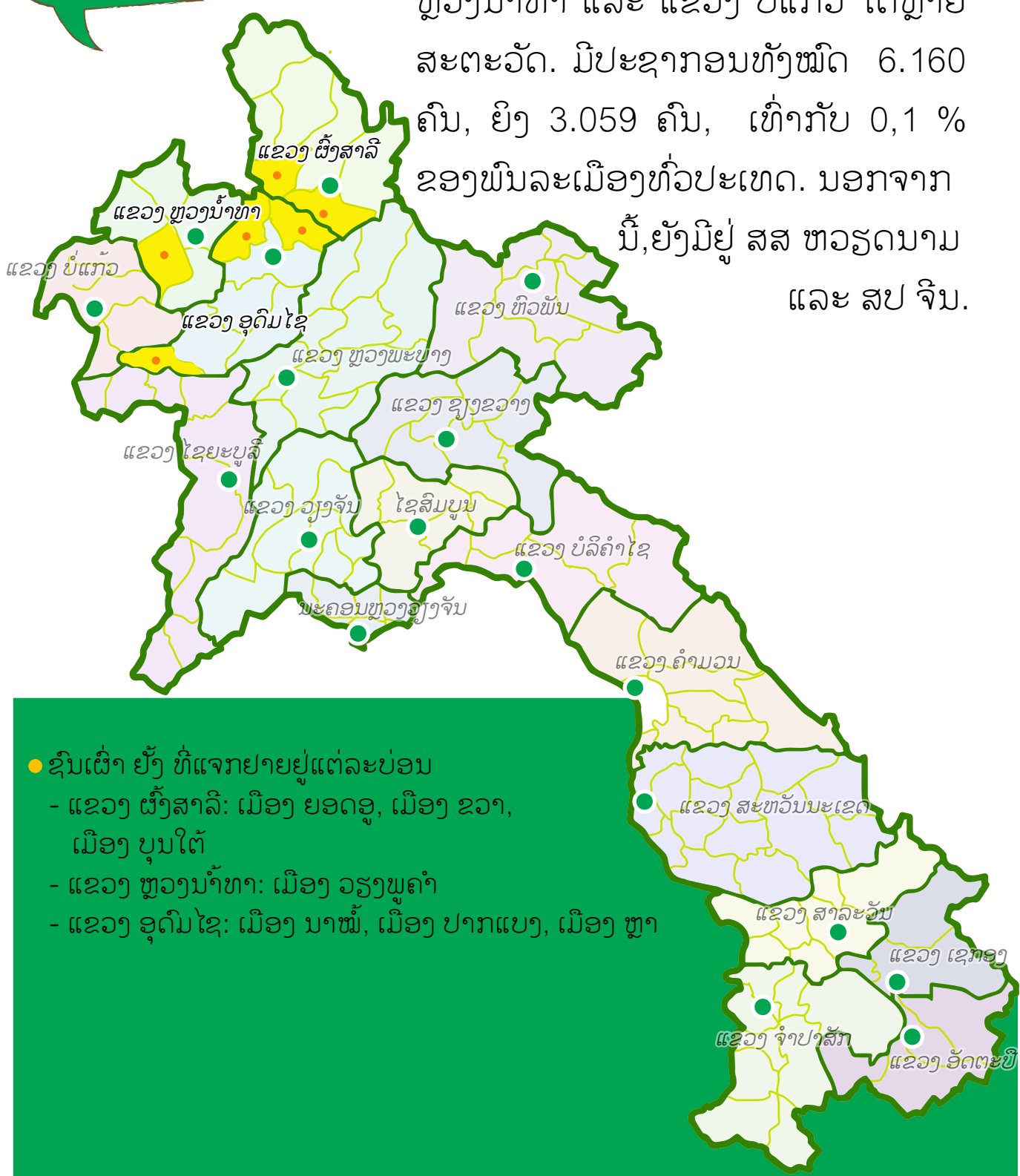
ທີ່ເບີໂທ: 021 218965, Email : ethnic123lfnc@gmail.com

ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ວັນທີ.....2015

ສູນກາງແນວລາວສ້າງຊາດ
ຫົວໜ້າກົມຊົນເຜົ່າ

ແຜນທີ່ການແຈກຢາຍພົນລະເມືອງ

ຊົນເຜົ່າ ຍັງ ຕັ້ງຫຼັກປັກຖານ ຢູ່ແຂວງ ຜົ້ງສາລີ, ແຂວງ ອຸດົມໄຊ , ແຂວງ ຫຼວງນ້ຳທາ ແລະ ແຂວງ ບໍ່ແກ້ວ ໄດ້ຫຼາຍ ສະຕະວັດ. ມີປະຊາກອນທັງໝົດ 6.160 ຄົນ, ຍິງ 3.059 ຄົນ, ເທົ່າກັບ 0,1 % ຂອງພົນລະເມືອງທົ່ວປະເທດ. ນອກຈາກ ນີ້,ຍັງມີຢູ່ ສສ ຫວຽດນາມ ແລະ ສປ ຈີນ.

- ຊົນເຜົ່າ ຍັງ ທີ່ແຈກຢາຍຢູ່ແຕ່ລະບ່ອນ
 - ແຂວງ ຜົ້ງສາລີ: ເມືອງ ຍອດອູ, ເມືອງ ຂວາ, ເມືອງ ບຸນໃຕ້
 - ແຂວງ ຫຼວງນ້ຳທາ: ເມືອງ ວຽງພູຄຳ
 - ແຂວງ ອຸດົມໄຊ: ເມືອງ ນາໝີ, ເມືອງ ປາກແບງ, ເມືອງ ຫຼາ

ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ ແລະ ຊື່ເອີ້ນ

ຊົນເຜົ່າ ຍັງ ແມ່ນຊົນເຜົ່າໜຶ່ງທີ່ນອນຢູ່ໃນວົງຄະນາຍາດແຫ່ງ ຊາດລາວໄດ້ດຳລົງຊີວິດໃນປະເທດລາວມາດົນນານແລ້ວພວກເຂົາເຈົ້າ ອົບພະຍົບ ແລະ ເຄື່ອນຍ້າຍມາຈາກພາກໃຕ້ຂອງປະເທດ ຈີນ. ໂດຍ ຜ່ານດິນແດນແຂວງ ລາວກາຍ, ແຂວງ ເຊີນລາ, ແຂວງ ໄລເຈົ້າ ຂອງປະ ເທດ ຫວຽດນາມ ແລ້ວມາຢູ່ໃນປະເທດລາວ.

ທີ່: ເມືອງ ຍອດອູ ແຂວງ ຜົ້ງສາລີ
ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ຊົນເຜົ່າ ຍັງ ເອີ້ນຕົນເອງວ່າ: “ຍັງ” ຊົນເຜົ່າອື່ນເອີ້ນ, ຊື່ທີ່ເຂົາເຈົ້າມັກ ແລະ ຊື່ທີ່ນຳໃຊ້ທາງລັດຖະການໃນປັດຈຸບັນກໍແມ່ນຊົນເຜົ່າ ຍັງ. ຄຳທີ່ ເອີ້ນວ່າ: “ຍັງ” ໝາຍເຖິງຢຸດ ຫຼື ເຊົາໃນການເດີນທາງຈາກສະຖານທີ່ ແຫ່ງໜຶ່ງໄປຫາອີກສະຖານທີ່ແຫ່ງໃໝ່.

ອາຊີບຂອງຊົນເຜົ່າ ຍັງ

ພາບໂດຍ: ອົງການ SDC

ສຳລັບເສດຖະກິດຂອງຊົນເຜົ່າ ຍັງ ມີອາຊີບໃນການເຮັດນາ ປູກເຂົ້າໜຽວ, ມີບາງຈຳນວນກໍເຮັດໄຮ່, ເຮັດສວນ, ເຂົາເຈົ້າມີມູນເຊື້ອ ໃນການລ້ຽງສັດປະເພດຕ່າງໆ ເຊັ່ນ, ງົວ, ຄວາຍ, ໝູ, ແບ້, ເປັດ, ໄກ່ ແລະ ການປູກພືດ ຫຼື ຕົ້ນໄມ້ກິນໝາກນາໆຊະນິດທັງມີຄວາມຊຳນານ ງານໃນວິຊາຫັດຖະກຳຈັກສານ, ຕຳຫຼຸກທໍ່ໄໝ, ຕີເຫຼັກ ແລະ ອື່ນໆ. ເພື່ອເປັນເຄື່ອງມືການຜະລິດ ແລະ ເສີມລາຍໄດ້ໃຫ້ແກ່ຄອບຄົວ.

ពុំទាន់ដឹង: រ៉ាំរ៉ៃដឹង

ທີ່ຕັ້ງບ້ານ ແລະ ເຮືອນ

ຄຸນລັກສະນະເຮືອນຂອງຊົນເຜົ່າ ຍັງ ກໍແຕກຕ່າງກັນຕາມ ແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນເປັນຕົ້ນ: ຊົນເຜົ່າ ຍັງ ຢູ່ແຂວງ ຫຼວງນ້ຳທາ ໃນສະໄໝ ບູຮານໄດ້ປຸກສ້າງເຮືອນແບບຕິດດິນຄືກັບເຮືອນຂອງຊົນເຜົ່າ ໄທເໜືອ ຢູ່ຜົ້ງສາລີ ແລະ ບາງຊົນເຜົ່າໃນໝວດພາສາຈີນ-ຕິເບດ. ປັດຈຸບັນໄດ້ນິ ຍົມເຮັດເຮືອນຮ້ານຄືກັບເຮືອນຊົນເຜົ່າ ລື້. ສຳລັບຂະໜາດ ແລະ ການ ຈັດວາງໃນຫ້ອງເຮືອນບໍ່ຄືເຮືອນຂອງຊົນເຜົ່າ ລື້, ສ່ວນ ຍັງ ຢູ່ ແຂວງ ຜົ້ງສາລີ ແຕ່ໃດມາກໍປຸກສ້າງເປັນເຮືອນຮ້ານ, ຫຼັງຄາຄ້າຍຄືອອງເຕົ້າ, ການຈັດວາງໃນເຮືອນກໍມີລັກສະນະສະເພາະຂອງເຂົາເຈົ້າເອງ. ເຮືອນ ຂອງຊົນເຜົ່າ ຍັງ ຕາມແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນມີ 3-5 ຫ້ອງ (ນັບ ຫວ່າງ ເສົາ) ກວ້າງ 3-4 ວາ, ຍາວ 4-5 ວາ, ໃນຫ້ອງເຮືອນໄດ້ແບ່ງເປັນ 2 ຫ້ອງ ໃຫຍ່ຂະໜານກັນ, ສ່ວນຢູ່ໃນແຕ່ລະຫ້ອງກໍຍັງໄດ້ແບ່ງເປັນຫຼາຍຫ້ອງ ນ້ອຍຕາມຄວາມຕ້ອງການຂອງສະມາຊິກໃນຄອບຄົວເປັນຕົ້ນ: ຫ້ອງ ນອນປູ່, ຍ່າ, ລູກຊາຍກົກ, ລູກຊາຍຖັດໆລົງ, ລູກສາວທີ່ຍັງເປັນໂສດ ແລະ ຫ້ອງນອນຂອງແຂກທີ່ມາແວ່ຢາມ. ຍ້ອນຄວາມເຊື່ອຖືພຸດທະສາ ສະໜາສົມທົບກັບເຊື່ອທາງໄສຍະສາດເຂົາເຈົ້າຈະມີຫ້ອງບູຊາຜີ.

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ພາບໂດຍ: ກິມຊິນເຜົ່າ

ເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມ

ຊົນເຜົ່າ ຢັ້ງ ຕາມແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນກໍມີເຄື່ອງນຸ່ງຫົ່ມເອີ້ນຢ່າງ
ແຕກຕ່າງກັນເປັນຕົ້ນ: ຊົນເຜົ່າ ຢັ້ງ ຢູ່ແຂວງ ໜວງນໍ້າທາ ແມ່ນນຸ່ງຫົ່ມ
ຄ້າຍຄືແຂງຊົນເຜົ່າ ແລນແຕນ. ສຳລັບ ຢັ້ງ ຢູ່ແຂວງ ຜົ້ງສາລີ ນຸ່ງຫົ່ມ,
ເອີ້ນຢ່າງຄ້າຍຄືຊົນເຜົ່າ ອາຄາ ແລະ ຊົນເຜົ່າ ຫໍ່.

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ອາຫານ ແລະ ເຄື່ອງດື່ມ

ຊົນເຜົ່າ ຢັ້ງ ແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນໄດ້ມີຄວາມນິຍົມກິນດື່ມຄືກັນ ເປັນຕົ້ນ: ແມ່ນໄດ້ນິຍົມກິນເຂົ້າໜຽວໂດຍເອົານ້ຳຮ້ອນລວກແລ້ວກໍໜັງ ໃສ່ໄຫ, ມັກກິນອາຫານປະເພດແກງ, ປັງ, ລາບດິບ, ລາບເລືອດ, ມັກທີ່ ມີລົດຊາດເຜັດ ແລະ ເຄັມ, ດື່ມນ້ຳຕົ້ມ, ນ້ຳດິບ, ດື່ມເຫຼົ້າໄຫ, ເຫຼົ້າ ສ້ຽວ ແລະ ເຫຼົ້າຂີ້ແກບ, ສູບຢາເສັ້ນ ແລະ ສູບຝົນ.

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ຄວາມເຊື່ອຖື

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ຕາມຄວາມເຊື່ອຂອງຊົນເຜົ່າ ຍັງ ມີຮີດຄອງປະເພນີ ແລະ ວັດທະນະທຳທີ່ແຕກຕ່າງກັນແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນເປັນຕົ້ນຊົນເຜົ່າ ຍັງ ຢູ່ ແຂວງຜົ້ງສາລີ ໃນສະໄໝບູຮານກໍ່ຕີສາສະໜາພຸດຕິກມາຮອດສະໄໝເຈົ້າ “ອຸຕະມະ ” ປົກຄອງຊາວ ຍັງ ໄດ້ຫັນມາເຊື່ອຖືຜີ. ສຳລັບ ຍັງ ຢູ່ ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ, ແຂວງ ອູດົມໄຊ ແລະ ແຂວງ ບໍ່ແກ້ວ ມີຄວາມເຄົາລົບສິ່ງສັກສິດທັງປວງເປັນຕົ້ນ: ເຄົາລົບບູຊາຜີບັນພະບູລຸດ, ຜີບ້ານຜີເມືອງ.

ສຳລັບງານບຸນຂອງຊົນເຜົ່າ ຍັງ ສ່ວນຫຼາຍກໍ່ແມ່ນຄ້າຍຄືກັບຫຼາຍເຜົ່າທີ່ມີງານບຸນປະຈຳປີຂອງຊົນເຜົ່າ ອາຄາຄື: ງານບຸນກິນເຂົ້າໃໝ່ຫຼັງຈາກການເກັບກ່ຽວຜົນລະປູກແລ້ວກໍ່ຈະຈັດງານດັ່ງກ່າວຂຶ້ນໃນເດືອນ 3 ຫາເດືອນ 4 ຂອງທຸກໆປີ.

ໃນປີໜຶ່ງໆ ໄດ້ມີງານບຸນທີ່ສຳຄັນນັ້ນຄືການມ່ວນຊື່ນຫຼິ້ນບຸນກິນຈຽງຂອງຊົນເຜົ່າ ຍັງ ແມ່ນບຸນກິນເຕດຄື ຫວຽດນາມ ແລະ ບຸນກຸດຈິນຊຶ່ງມີປະຫວັດຄວາມເປັນມາຄ້າຍຄືກັນກັບກຸດຈິນ ແລະ ກໍ່ເຄີຍເຊື່ອຖື ຫຼື ປະຕິບັດກັນມາແຕ່ບູຮານນະການທີ່ໄດ້ເລົ່າສືບກັນມາ (ປະມານ

4000 ປີ) ໃນສະໄໝບູຮານ, ອານາໄມບ່ອນທີ່ຈະລ້ຽງຜີນັ້ນແລ້ວກໍພາກັນເອົາສາດປູ, ມີນ້ຳເຕົ້າສອງໜ່ວຍ, ຜ້າຫົ່ມສອງຜືນ, ອຸບເງິນສອງໜ່ວຍ, ເຫຼົ້າ 1 ໄຫ, ເຂົ້າຕົ້ມ 2 ຫໍ່, ທຽນ 2 ຄູ່ ຕິດໃສ່ທາງຂ້າງແລ້ວກໍເຊີນຜີບ້ານໂດຍມີການຕິແຊງ, ຕິຄ້ອງໃຫ້ຜີເຮືອນພາກັນມາ, ໝໍມົນຈະນົບ 2 ເທື່ອ, ຈຶ່ງສັ່ງໃຫ້ຊາວບ້ານຂ້າໝູ. ພາຍຫຼັງຂ້າແລ້ວກໍເອົາມາແຕ່ງຢູ່ຄົວກິນ, ເອົາເຄື່ອງກິນໃສ່ພາເຂົ້າ 2 ພາ, ຍົກຂຶ້ນເມື່ອໃຫ້ໝໍມົນຈະນົບ 2 ເທື່ອ ແລະ ເຊີນໃຫ້ຜີບ້ານມາກິນພ້ອມມີການຕິແຊງ, ຕິຄ້ອງ, ຍິງປືນ ແລະ ຈູດໝາກກະໂພກຫຼາຍເທົ່າໃດຍິ່ງດີ. ນອກນັ້ນ, ກໍຈະຫ້າງພາເຂົ້ານ້ອຍພາໜຶ່ງຊຶ່ງຈະໄດ້ເອົາໄກ່ສອງໂຕ ແລະ ບຸກຄົນທີ່ສຳຄັນຢູ່ໃນເຮືອນນັ້ນມານັ່ງ ແລະ ເທື່ອທີ່ 2 ກໍຫ້າງບ່ອນໜຶ່ງອີກໂດຍເອົາເຫຼົ້າໃສ່, ພາຍຫຼັງສຳເລັດແລ້ວກໍເອົາຕາແຫຼວ 4 ອັນມາບ້ານ, ກາງຄືນໃຫ້ຊາວໝູ່ມໄປປັກ 4 ແຈບ້ານ, ຊຶ່ງຈະມີການຄະລຳ 2-3 ມື້, ຄົນໃນບ້ານບໍ່ໄດ້ອອກ, ຄົນນອກບ້ານບໍ່ໄດ້ເຂົ້າ. ຕົ້ນເຊົ້າມາກໍຈະໄດ້ຂ້າໄກ່ໃຫຍ່ 1 ໂຕ, ແລະ ເງິນ 10.000 ກີບ, ເຫຼົ້າ 2 ແກ້ວ, ແລ້ວກໍເຊີນເຖົ້າແກ່ມາມັດແຂນໃຫ້ຜູ້ທີ່ນຳພາລ້ຽງຜີ ແລະ ກໍພາກັນກິນເຂົ້າຢູ່ເຮືອນນັ້ນເລີຍ. ໃນໄລຍະ 3 ມື້, ແມ່ນມີການຄະລຳກໍລະນີມີຜູ້ໃດຜູ້ໜຶ່ງລະເມີດຕ້ອງໄດ້ປັບໃໝຖ້າເອົາໝູລ້ຽງ ຫຼື ຄວາຍກໍຕ້ອງໃຊ້ແທນດ້ວຍໝູ ຫຼື ຄວາຍ.

ເຄື່ອງດົນຕີ ແລະ ສິລະປະຟ້າມືອາວຸໂສ

ຊົນເຜົ່າ ຍັງ ຈະມີເຄື່ອງດົນຕີຟ້າມືອາວຸໂສຫຼາຍຊະນິດເຊັ່ນ: ຄ້ອງລາ, ຄ້ອງຈູມ, ຄ້ອງ ນ້ອງແນ້ງ, ມີກອນຂັບລຳ ແລະ ອື່ນໆ.

ພາບໂດຍ: ກົມຊົນເຜົ່າ

ພາສາປາກເວົ້າ

ພາສາຂອງຊົນເຜົ່າ ຍັງ ຈັດເຂົ້າໃນໝວດພາສາ ລາວ-ໄຕ
ການປາກເວົ້າສຽງສຳນຽງຄ້າຍຄືກັນກັບຊົນເຜົ່າ ລື້, “ ຍັງ ” ບໍ່ມີຕົວ
ໜັງສືຂຽນ.

ຄັດຈາກປຶ້ມບັນດາຊົນເຜົ່າໃນ ສປປ ລາວ

ການສົມທຽບ

ພາສາ ລາວ ກັບ ພາສາ ຍັງ

ລຳດັບ	ພາສາ ລາວ	ພາສາ ຍັງ
01	ຂອບໃຈ	ຂອບໃຈ
02	ຂໍໂທດ	ຂໍໂທດ
03	ເຈົ້າຊື່ຫຍັງ?	ມີຈີ່ຊື່?
04	ເຮັດຫຍັງຢູ່?	ເຮັດຊັງຢູ່ວາ?
05	ກິນເຂົ້າແລ້ວບໍ່?	ກິນເຂົ້າແລ້ວອໍ?
06	ລາກ່ອນ	ໄປເກີຍເນີ
07	ພົບກັນໃໝ່	ບົບກັນໃໝ່
08	ບໍ່ເປັນຫຍັງ	ບໍ່ປິນຊັງ

ຂໍ້ມູນໂດຍ: ແນວລາວສ້າງຊາດ ແຂວງ ຫຼວງນ້ຳທາ